

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

Caput 34 [i. e. 33]. De Junctura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

plùs audiendo, vel legendo, semper proficiat
 in sensu suo, minus vel majus semper judi-
 cium formando, teneaturque sciendi avidus,
 dum ad finem decurrat Oratio: cujus sensus
 & sententia, quia pendet à verbo personali,
 hinc optimum judicatur verbo sensum clau-
 dere, si compositio patiatur: non patitur au-
 tem, si cadentia verbi, quoad præsentem mate-
 riam, & affectum, sit inepta: si duriores en-
 sum aut finem efficiat. Quare juncturæ etiam
 habenda ratio de qua jam.

C A P U T XXXIII.

De junctura.

Junctura duo præstare debet: 1. asperi-
 tatem verborum quoad sonum tollere. 2.
 Inducere, gratum auribus verborum fluxum,
 & cursum. Per primum efficit, ut aures
 non offendantur soni duritie aut hincitate;
 per secundum verò, ut etiam demulceantur
 vocum gratiâ: unde fit, ut in verbis, non so-
 lum sit nihil, quod displiceat, sed etiam adsit,
 quod placeat. Quare per juncturam devi-
 tanda ea, quæ offensam, & accersenda quæ
 voluptatem in auribus primùm, tum animis
 creant Auditorum: nam ut Quintil. ait l. 9. c.
 4. nihil intrare potest in affectum, quod in
 aure, velut in quodam vestibulo offendit.

Creant verò offensam verba aspera, & hiulca; voluptatem, numerus oratorius; modulatio nem enim certa illa syllabarum dimensio inducit; non abfimilem illi, quæ est in musica, & carmine. Sed de numero postea, nunc de verbis asperis & hiuleis. *Asperum concursum* faciunt consonantes quædam asperiores, si conjunctæ sint. Reddunt enim Orationem pronuntiatiu difficilem, & sono ingratam. Cujusmodi sunt S, & X. ut exercitus Xerxis. Item S. in fine præcedentis, & principio sequentis positum, Ut ars studiorum; quod etiam habet X, ut Rex Xerxes. Pindarus litteram S, vocat adulteram, nec verè litteram esse censebat, quam ob causam totas odas sine ea conscripsit, ut testis Demetrius Phalareus: veteres verò Poëtæ eander elidebant. Certè serpentinum quid habet, sibilat enim sicut serpens. Ut *Solia in solario soleas suebat suas.* Etiam R. caninum quid refert Persio. Utraque tamen suo loco posita gratiam invenire potest. Si materiæ aut affectui congruat. Ut si ventorum rabiem, & sibilum exprimere sit opus, rectè cum Virgilio pones *Æneid. 1.*

Totumque à sedibus imis,

Unà Eurusque Notusque ruunt, creberrimæ
que procellis

Africus --- furit æstus arenis

Et Frangitur inque sinus scindit sese unda
reductos.

Ejusdem est *1. Georg.* --- crepitans salit horrida Grando.

Hid.

Hiulcam & vastius diductam orationem efficit vocalium certarum concursio v. g. *Phyllida* amo ante alias. Maximè si sint ejusdem generis ; dura enim fit collisio non sine hiatu oris & orationis, ut : *Herculeæ arma* allata sunt *Æneæ*. Sitamen ipsa rei magnitudo, vel deformitas, aut affectus exigat, potest fieri cum gratia hæc collisio. v. g. *Quinquaginta* atris immanis hiatibus *hydra*, *Heu me miserum*. *Tellus*, quæ me æquora possunt accipere ! quæ etiam causa est, quod Poëtæ de industria elisionem faciant. Ut in illo : *Monstrum horrendum, informe, ingens*. Et : à nimium *cælo, & pelago confuse sereno*. Nec Poëtis hæc usitata solum, sed & Oratoribus ut *Platoni, Demostheni, Ciceroni*; tum quòd rem ipsam faciant ampliorem, tum quòd indicium sit non ingratae negligentia, de re magis, quàm verbis laborantis. *Dissonam* etiam, atque auditu ingratam *Orationem* faciunt. Si verba in syllabam desinant à qua sequens verbum incipit, ut. *O fortunatam natam me Consule Romam; Casus Casandra* canebat. *Discolor unde auri, per ramos aura* refulsit. *Magnis de rebus inter se cernere certant. Cæca caligo, dissitus situs*. Eodem vitio laborant verba ab iisdem ferè syllabis incipientia, aut similiter cadentia, aut desinentia v. g.

22 *De Exornatione Argumentar.*

Et sola, inficca secum spatiaur arena.

Perier perpetienda parit patientia palmam.

Plorantes, lacrymantes, flentes: ad mala patrata sunt atra theatra parata. Nimia enim ejusdem figuræ repetitio satietatem, satietas tædium parit. Quod etiam facit ejusdem verbi assiduitas. Ut quisquam quidquam cuiquam probet.

Secundò, Monosyllaba plura juxta se posita; ut in hac re me nil juvat. Huc revocantur etiam voces, quæ quidem plurium Syllabarum sunt, sed spectata quantitate Brevium, cum enim duæ breves uni monosyllabo longo æquivalent tempore, & quantitate, idem faciunt quod monosyllabum v. g. stat sua cuique dies brevis irrevocabile tempus. Habent tamen & hæc gratiam, si res cita, aut citò facta exprimatur. Tunc enim verba rem ad vivum exprimunt. v. g.

At tuba terribilem sonitum dedit ore canoro.

Volat fulminis ocyon alis.

Quadrupedante putrem sonitu quanti ungula campum.

Sicut contrà cum gravitas, tarditas, aut magnitudo rei est exprimenda, optimè affectantur longa, & polysyllaba vocabula v. g.

Nimborumque facis, tempestatumque potentem.

Ô Fortunatæ gentes Saturnia Regna.
Cete.

Ceterum optimè miscentur monosyllaba
 polysyllabis & longæ brevibus. Sic Cicer. ini-
 tium pro Muræna. Quod precatus sum à Diis
 immortalibus &c. Monosyllaba cum polysyl-
 labis attemperat. Et Virgilius de Scylla & Cha-
 rybdi canens breves longis permiscet.

Sorbet in abruptum fluctus, rursusque
 sub auras

Erigit alternos; & sidera verberat un-
 dis.

Servit hic plurimum Hyperbaton; ejus
 enim beneficio trajici voces, è loco, quo con-
 cursum dorum faciunt, possunt eum in lo-
 cum, ubi durus non erit. Sic Cicero. Hoc aditu
 laudis non mea me voluntas, sed meæ vitæ ra-
 tiones prohibuerunt: pro me mea voluntas.
 Sed nè quis in hoc nimis sit anxius, rectè mo-
 net Author, non requiri diligentiam opero-
 sam: quò minus ars appareat, subrepere po-
 test aliqua nonnunquam negligentia: Qui
 verò lectioni Tullianæ addiderit animum,
 facilè cum Stylo facilitatem hauriet, ut ipso
 in orationis cursu advertere queat, quid du-
 rum pronuntiatu, & ingratum auditu
 accidere possit.

